

Policy brief:

Skattekonvensjon i FN

I dag finnes det ikke et globalt regelverk for internasjonal skatt. I stedet finnes et fragmentert og komplekst system med mange smutthull, som multinasjonale selskaper og rike enkeltpersoner kan bruke til å redusere sin skatteregning. Samtidig står verden overfor enorme utfordringer med økende global ulikhet og katastrofale klimaendringer. Skattesystemet er et av de sterkeste virkemidlene vi har i møte med begge.

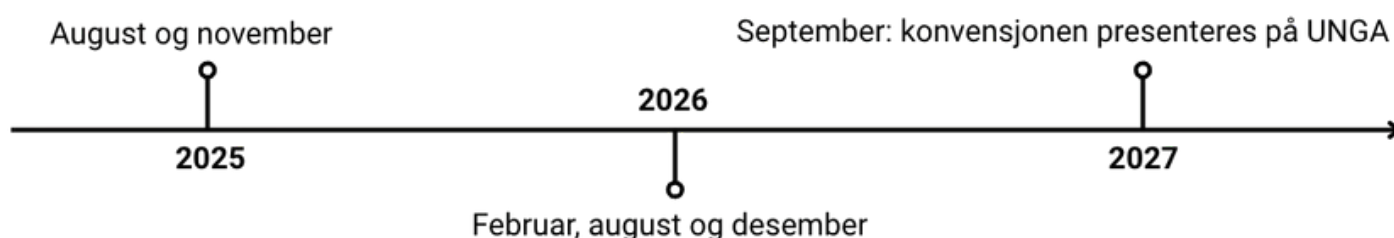

Ifølge Tax Justice Network går så mye som 492 milliarder dollar i skatteinntekter tapt hvert år, grunnet selskapers og enkeltpersoners skattetriksing. (1) Det haster å få på plass et internasjonalt rammeverk for skattesamarbeid som ivaretar alle lands skattegrunnlag og muliggjør effektiv og rettferdig skattlegging. Slik kan land selv mobilisere ressurser til å finansiere klimatiltak, helse, utdanning og andre sosiale sikkerhetsnett. Det mest robuste tiltaket for å sikre dette, er en rammekonvensjon om internasjonalt skattesamarbeid i FN – en *skattekonvensjon*.

Bakgrunn: skatt og internasjonalt samarbeid

Internasjonalt skattesamarbeid foregår i dag hovedsakelig i regi av G20 og OECD, men har utvidet deltakelse til en rekke land som ikke er medlemmer av disse foraene. (2) Dette arbeidet har kommet langt i å utvikle regler og minimumsstandards for skatt og åpenhet, inkludert en avtale om en global minimumsskatt på selskaper fra 2021. En utfordring har imidlertid vært å utvikle løsninger som er tilpasset alle lands behov, når ikke alle land er representert. Skattesamarbeidet i OECD er dessuten under stort press fra USA, som under Trump-administrasjonen har trukket seg ut, og truer med straffetiltak hvis tiltakene implementeres. (3)

Tidslinje: forhandlingsmøter frem til 2027

FN er den eneste organisasjonen hvor alle verdens land kan samles og forhandle på like fot, og ingen enkeltland kan sette stopper når det globale fellesskapet ønsker framsteg. I 2023 vedtok FNs generalforsamling å starte arbeidet med å utvikle en skattekonvensjon. Forhandlingene startet for alvor i 2025, med mål om å legge frem et fullstendig rammeverk for internasjonalt skattesamarbeid i FNs generalforsamling (UNGA) i 2027. Dersom arbeidet kommer i mål, vil det markere startskuddet for en ny era i internasjonalt skattesamarbeid.

1 [The State of Tax Justice Report 2024](#), Tax Justice Network

2 [Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes](#) – 171 land, og [Inclusive Framework on Base Erosion and Profit Shifting](#) – 145 land (2025)

3 Se for eksempel [Uttalelse nr 1, fra 20. januar 2025](#) og [Uttalelse nr 2, fra 21. februar 2025](#).

Hvorfor en rammekonvensjon?

Mandatet for FN-forhandlingene er å gjøre skattesamarbeid mer inkluderende og effektivt. Alle land skal inkluderes i utforming av regler i et internasjonalt skattesystem som er transparent, progressivt og effektivt, og alle land skal kunne nyte fordelene fra samarbeidet.

For å oppnå dette målet, trengs en juridisk bindende multilateral avtale som etablerer staters forpliktelse til samarbeid om skatteregler og nødvendige åpenhetstiltak. En rammekonvensjon i FN er likevel distinkt fra en konvensjon, da den ikke vil regulere skattespørsmål direkte. FN-landene skal gjennom rammekonvensjonen etablere et styringsregime for skattesamarbeid, basert på felles prinsipper, institusjoner og mål. Innenfor dette regimet kan landene deretter utvikle direkte regulerende protokoller. I mandatet er det bestemt at to protokoller skal utvikles parallelt med konvensjonen, og vil dermed kunne begynne å virke allerede fra 2027. (4)

Hva er Norges rolle?

Norge har spilt en sentral rolle i internasjonalt skattesamarbeid i flere tiår. Unikt for Norges posisjon har vært en relativ uavhengighet og tydelighet om viktigheten av å sette utviklingsland i stand til å dra nytte av internasjonale avtaleverk og åpenhet. Norge har derfor et solid grunnlag for å etablere seg som en seriøs og balansert aktør i forhandlingene.

Norge bør:

- ta en lederrolle internasjonalt og gi tydelig støtte til FNs avgjørende rolle i internasjonalt skattesamarbeid, inkludert økonomisk støtte til forhandlingsprosessen.
- jobbe strategisk som en brobygger, for å bygge brede flertall og engasjere land i dialog rundt forhandlingene, spesielt med EU-land.
- bidra til å samle foregangsland på tvers av regionale grupper i en koalisjon som jobber sammen for å drive forhandlingene videre.
- bruke andre internasjonale møter, som den Fjerde konferansen om finansiering for utvikling (FfU), HLPF, FNs generalforsamling, i tillegg til gjesteplassen i G20, for å rette søkelyset mot behovet for en skattekonsensjon. Blant annet kan Norge ta initiativ til å arrangere "side events", samt andre tiltak som viser støtte til et styrket internasjonalt skattesamarbeid i FN.
- sørge for at sivilsamfunn får delta i prosessene på en meningsfull måte, både ved å sikre en formell plass i forhandlingene, og ved økonomisk støtte for å delta i prosessen, nasjonalt og internasjonalt.

Les mer om prosessen på FN-nettsiden dedikert til arbeidet: <https://financing.desa.un.org/inc>

* Denne briefen er produsert av Tax Justice Norge i 2025, på vegne av sivilsamfunnsnettverket som jobber for en skattekonsensjon i Norge. For spørsmål om briefen, kontakt kaja@taxjustice.no

4 Tema for protokollene er:

1. Taxation of income derived from the provision of cross-border services in an increasingly digitalized and globalized economy
2. Prevention and resolution of tax disputes